

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

Expositio 11 cap. Audierunt aut[em] apostoli art. 11

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

mi, & q̄re i cadabat baptismus in primitiua ecclesia, dī
ctū est. 2. capit. Apostoli aut̄ cōsueuerūt p̄ discipulos su
os baptizare cōuersos, & ip̄i ȳbo p̄dicationis insistebāt
sc̄dm̄ q̄d Paulus testatur. Nō misit me Christus bapti- 1. Cor. 1.
zare, se p̄dicare Interdū t̄n̄ aliquos baptizabāt. ¶ Tunc
rogauerūt eum ¶ sc̄licet, Petrū, ¶ vt inaneret apud eos
aliq̄t diebus. ¶ p̄ eorum consolatione, & pleniore instru
ctiōne. & p̄sertim ex dilectione quā ad tā felicē & glo
riosam cōceperunt magist̄r, patrē atq; Apostolū, nec
dubiū quī eis cōsensit.

¶ Declaratio capituli vndecimi. Au-
dierunt autem Apostoli Artic. XI.

Q Vid ex prima illa gentiliū cōuersione sequu
tum sit subditur. ¶ Audierunt aut̄ Apostoli
q̄ erant in iudæa ¶ vbi p̄dicabāt hinc inde
¶ & fratres ¶ id est, cæteri discipuli ¶ quia & gentes ¶
videlicet, Corneli⁹ cum suis ¶ receperunt verbum dei.
Cum autē ascēdisset Petrus Hierosolymā ¶ a Cæsarea
rediens ¶ disceptabāt aduersus illum qui erant ex circū
cisiōne ¶ id est, ex iudaismo conuersi ¶ dicentes. Quare Mat. 10.
introistis ad viros p̄p̄rium habentes, & manduca-
sti cum illis? ¶ quasi dicant, in hoc contra legem fecisti
¶ Incipiens autem Petrus exponebat illis per ordinē ¶
id est, cur hoc fecisset eis ordinate exposuit, seq; excusa
do reuelauit eis qualem habuisset visionem in Ioppe.
Per quam deus sibi monstrauit vt faceret ita, & quod Supr. ca. 1.
angelus id ipsum admonuisset. Litera autem plana est
& p̄cedenti capitulo habita atque exposita vsque ad
id ¶ Recordatus sum autē ȳbi domini, sicut dicebat.
Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptiza-
bimini spiritu sancto. ¶ Hoc primo capitulo legit Chri
stus dixisse Apostolis, quod expositum est ibidem, & in
p̄fatis gentilibus conuersis impletum, iuxta exposi
tionem primo capitulo introductam ¶ Si ¶ pro quia
¶ ergo eadē gratiā dedit illis ¶ puta Cornelio et sibi
adiūctis ¶ sicut et nob̄ q̄ credidim⁹ i dñm̄ Iesū Christū ¶
vtrisque cōtulit deus dona gratiæ gratū facientis et
gratis datæ, t̄n̄ vt dictū ē, Ap̄t̄ in ampliore plenitudi-

IN ACTA APOS. EXEG.

ne perfectioriꝫ gradu sortiti sunt eam L ego q̄s eram
 qui possem prohibere deum? Ja gentiliu in horum vi-
 sitatione, quasi dicat: Hoc paruitatis meꝫ nō fuit, quin
 potius charitas id requirit, vt de illorum gratia gratu-
 larer. L His auditis, tacuerunt, & glorificauerūt deū
 id est, gloriosum, mirabilem, liberalem, liberrimū esse
 in operibus suis professi sunt L dicentes. Ergo & pœni-
 tentiam L id est, gratiam, locū, tempus, pœnitēdi L de-
 dit deus gentibus L quas tam diu in suis reliquit errori-
 bus L ad vitam. L gratiæ obtinendam in seculo isto, vi-
 vitamꝫ gloriæ in futuro. Recitatis gestis quorundā
 præcipuorum fidelium, scilicet, Apostolorum & diaco-
 norum, prosequitur quædam de factis inferiorum dis-
 cipulorum. L Et illi quidem L discipuli L qui dissi fue-
 rant L de Hierusalim L a tribulatione quæ facta fuerat
 sub Stephano L a Iudæis lapidato, quam isti deo impe-
 rante fugerunt L perambulauerunt vsq; ad Phœnicem L
 occidentalem, videlicet, quandam prouinciam Syriæ
 L & Cyprū insulam in Carpathio mari, abortu Ciliciæ
 occasu vero Syriæ obiectam L & Antiochiam L epida-
 phnē L nemini loquentes v̄bum dei, nisi solis Iudæis L
 quibus primo annunciandum fuit Euangelium Christi
 postea autem prædicauerunt & gentibus, agnito quod
 Petrus conuertisset gentiles. L Erāt autem quidam ex
 ipsis viri Cyprij & Cyrenæi L id est, de Cypro, & Cyre-
 ne, ciuitate sic dicta, quos aliqui putant fuisse natione
 gentiles, sed ad Christum conuersos, & primo ad Iuda-
 ismum, deinde ad Christū. Alij opinantur quod nati fue-
 runt ex Iudæis per loca illa dispersi. L Cum autem in-
 troissent Antiochiam, loquebantur ad gētes L id est, gē-
 tiles illic morantes L annunciantes dominum Iesum L
 esse mundi saluatorem L & erat manus L id est, auxili-
 um L domini cum eis. Multusꝫ numerus credentium L
 per prædicationem eorum L conuersus est ad dominū.
 Peruenit autem sermo ad aures ecclesiæ quæ erat Hier-
 osolymis super istis L negocijs & fidei incrementis.
 In Hierosolymitana namꝫ ecclesiæ antistes fuit tunc Ia-
 cobus, & Apostoli communiter ibi erant, iccirco dis-

cipuli intimaucrunt eis profectum fidei in aliorum con-
 uersione. L & miserunt Barnabam vsq; ad Antiochia. J
 vt conuersos plenius informaret, confortaret, consola-
 retur, ac regeret. L Qui cum venisset & vidisset gratia
 dei. Id est, virtuosam fidelium conuersationem & do-
 na gratiarum in eis. L gauisus est. J secundum quod cha-
 ritas dei & proximi exigit, vt de dei veneratione, &
 proximorum salute quilibet gloriatur. L & hortabatur
 omnes in proposito cordis permanere in domino. J vt
 essent in bono cepto stabiles. Qui enim perseuerauerit
 vsque in finem hic saluus erit. Hinc ad Colossenses pri-
 mo monet Apostolus. Stabiles estote & immobiles, abun-
 dantes in opere domini semper, scientes, quod labor vester
 non est inanis in domino. Inconstantia etenim mentis
 magna est imperfectio, multibreq; vitium, imo & quada-
 fatuitas. Sultus enim mutatur vt luna. Propterea scri-
 ptum est Ecclesiastici quinto. Esto firmus in via domi-
 ni, & in veritate sensus tui. L quia erat vir bonus. J mo-
 raliter, imo heroicus & perfectus, ideo subdit. L & ple-
 nus spiritu sancto. J id est, donis virtutibusq; infusus. Et
 fide. J ita quod habuit fidem secundum statum perfectum,
 vtpote cum rationibus eredendos, & purificatae mentis
 intelligentia. Vnde fides hic accipi potest, non vt est vir-
 tus, sed fructus, videlicet, eminens quaedam fidei certi-
 tudo. Sic quippe inter fructus spiritus ab Apostolo com-
 putatur. L & apposita. J id est, mente applicata seu con-
 uersa. L est turba multa domino. J in Antiochia per Bar-
 nabae praedicationem, praeter eos, de quorum conuersi-
 one praedictum est. L Profectus est autem. J Barnabas
 L Tharsum, vt quaereret Saulum. J Ad hanc enim urbem
 vt patuit Paulus a Hierosolymis venit, quem Barnabas
 inquisiuit, vt eius fultus auxilio plures conuerteret, &
 conuersos efficaciter gubernaret. L Quae cum inuenisset
 perduxit Antiochiam. Et annum totum. J id est, per in-
 tegrum annum. L conuersati sunt in ecclesia. J id est, inter
 fideles. L & docuerunt turbam multam, ita vt cogno-
 minarentur primum Antiochiae discipuli Christiani. J
 ipse est, conuersi ad Christum, qui primo generali nomine

Matt. 10°

Colo. 1.

Eccle. 27.

IN ACTA APOS. EXEG

dicebantur discipuli, ibidem propter eorum multitudi-
nem, coeperunt Christiani a Christo capite suo atq; ma-
gistro vocari, tuncq; impletum est illud Esaia . 65. Ser-
uos suos vocabit dominus nomine alto, in q̄ qui benedi-
ctus est super terram, benedicetur in deo, amen. Hic tñ
non dicitur, an nominatio ista sit instituta a fidelibus
ex Iudaismo conuersis, vel ex gentilitate credentibus,
an forte ab infidelibus, qui nouam sectam consurgere
& augeri mirantes, a Christo domino suo eos appella-
uerunt Christianos. In Scholastica vero historia dicit,
quod a gentilibus conuersis prodierit institutio appel-
lationis istius, quibus visum ē seque Christi, Christi-
anos debere vocari, Quemadmodum in sectis philoso-
phorum discipuli a magistris nomen speciale accipiunt,
vt a Platone, Platonici. L In his autem diebus superue-
nerunt a Hierosolymis propheta Antiochiam J. In pri-

Joelis 2.

mitiua nempe ecclesia multi spiritu fulserunt prophe-
tico, sicut. 2. capitulo, ex verbis Iohelis fuerat allegatū
In diebus illis super seruos meos, & ancillas meas effun-
dam de spiritu meo & prophetabunt L Surgens autē
vnus ex eis nomine Agabus J qui propter tam sancti cō-
uentus reuerentiam humiliter assurrexit, stansque lo-
quutus est L significabat per spiritum J id est, per reue-
lationem spiritus sancti prædixit L famem magnam
futurā in vniuerso orbe, q̄ facta ē sub Claudio J impera-
tore, scilicet, q̄rto āno imperij eius, & fuit hæc fames p̄-
cipue i Iudæa, vt fert i Ecclesiastica historia L Discipu-
li autem J existētes in Antiochia L put q̄sq; habebat J
vnusq; iuxta suæ modulū facultatis L pposuerūt sin-
guli J non seorsum, sed omnes pariter L in ministeriū
id est, ad vsus corporis necessarios L mittere J victua-
lia, seu precium ad emendum L habitantibus in Iudæa
fratribus J id est, Christianis ibidem, potissime in Hie-
rusalem commanentibus, qui tanquam inter ceteros
perfectissimi Apostolicam vitam ducentes omnia sua
in principio vendiderunt, & ante apostolorum pedes
p̄cis positis in cōmuni vitā pauperē ducere sunt cōrēti.
Postea vero ab infidelib⁹ Iudæis fuerāt spoliati q̄ aliq̄

adhuc habebant. Hinc Antiocheni fideles, & postea alij multi fecerunt collectas, quas suis temporibus miserunt p̄fatis. De q̄ re in Epistolis Pauli multa leguntur. Fuitq; iustum vt gentiles facti principes spiritualium bonorum fide-
 liū Iudæorum, de corporalibus suis substantiis recōpensā facerēt eis tempore necessitatis, q̄d & Paulus, p̄ minimo reputans, si nos (inquit) vobis spiritalia seminauimus magnum est si carnalia vestra metamus? L̄ q̄ & fecerūt bonum, p̄positum effectui celeriter mancipantes, & malum inopiæ p̄uenientes L̄ mittentes ad seniores I q̄ in ecclesia illa Hierusalem cæteris p̄fuerunt ac p̄uide runt L̄ per manus Barnabæ & Sauli I qui erant nunciū fide dignissimi. Miserunt itaq; & cōtulit quilibet iuxta quod habuit, implentes illud Tobia. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. Si autem exiguum, etiam exiguum libenter impartiri stude. Itaque in articulo necessitatis etiā filij parentibus thesaurizare seu providere tenentur. Nec ista prouisio obuiavit verbo Christi dicentis. Nolite solliciti esse de crastino, siquidem verbis illis immoderata cura, non ordinata prouidentia inhibetur. Nec tentandus est deus, sed piculis humano modo quantum congrue fieri potest est occurrendum.

1. Cor. 16

1. Cor. 9.

Tobi. 4.

Matt. 6.

Luc. 12.

¶ Expositio capituli duodecimi, Eodem tempore misit.

Artic. duodecimus.

Eodem tempore I de quo in fine p̄cedentis capituli dictum est L̄ misit Herodes rex I filius Aristoboli filij Herodis Ascalonitæ cuius tempore natus est Christus, qui Herodes etiam pater fuit Herodis Antipæ a quo Ioannes baptista occisus est, & Christus in passione illusus. Porro Herodes de quo nunc fit sermo, interfector Iacobi Apostoli a Iosepho vocatur Agrippa. Habuitque filium nomine Agrippam qui ei successit in regno, de quo infra habetur L̄ manus I id est, virtutem sui exercitus L̄ vt affligeret quos-